EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Briuselis, 2008 m. liepos 11 d.

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto delegacijos pranešimas apie vizitą Kipre 2008 m. gegužės 25–27 d.

Pranešėja: Jeanine HENNIS-PLASSCHAERT

1. Vizito tikslas ir pasirinktas laikas

Septynių Europos Parlamento narių delegacija lankėsi Kipre 2008 m. gegužės 25–27 d. Delegacijos pirmininkė buvo Martine ROURE (žr. 1 priede pateiktą sąrašą).

Vizito tikslas buvo gauti informacijos ir tiesiogiai pamatyti padėtį Kipre, susijusią su prieglobsčio prašytojų ir nelegalių migrantų priėmimu, patikrinti gyvenimo sąlygas jiems skirtuose centruose, įvertinti susijusių Europos direktyvų bei reglamentų[1] įgyvendinimą ir pasidalyti nuomonėmis su pilietinės visuomenės bei valstybės institucijų atstovais. Kipre buvo apsilankyta po panašių vizitų Italijoje (Lampedūzoje), Ispanijoje (Seutoje ir Meliloje, Kanarų

[1] 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/9/EB, nustatanti minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo (Priėmimo direktyva, *Oficialusis leidinys* L 031, 2003 2 6, p. 0018–0025).

2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtiniausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse (Prieglobsčio tvarkos direktyva, *Oficialusis leidinys* L 326, 2005 12 13, p. 0013–0034).

2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (II Dublino reglamentas, *Oficialusis leidinys* L 050, 2003 2 25, p. 0001–0010).

salose), Prancūzijoje (Paryžiuje), Maltoje, Graikijoje, Belgijoje, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Lenkijoje ir Danijoje.

Lankydamasi delegacija daugiausia dėmesio skyrė trims uždariems centrams (Famagustos užsieniečių sulaikymo centras, Aradipou policijos skyrius, užsieniečių sulaikymo centras centrinio kalėjimo 10 bloke) ir vienam atviram priėmimo centrui (Kofinou priėmimo centras).

Toliau išvardyti kai kurie asmenys, su kuriais susitiko delegacija:

- vidaus reikalų ministras Neoklis SYLIKIOTIS,
- darbo ir socialinės apsaugos ministrė Sotiroulla CHARALAMBOUS,
- Vidaus reikalų ministerijos Civilinės metrikacijos ir migracijos departamento direktorė Anny SHAKALLI,
- Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento generalinio komisaro pavaduotoja Marianna FRANTZI,
- Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento Užsieniečių ir imigracijos skyriaus vedėjas Emilios LAMBROU,
- Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento vyresnioji inspektorė Kyriaki LAMBRIANIDOU,
- Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento inspektorius A. LEONIDOU,
- Vidaus reikalų ministerijos Prieglobsčio tarnybos administracijos pareigūnai Sotos KTORIS, Andreas CONSTANTINOU, Natasa ANDREOU, Kakia DEMETRIOU ir Agni PAPAGEORGIOU.

Delegacija taip pat susitiko su įvairių organizacijų atstovais, tarp jų:

- *JTVPRK ,*
- *Amnesty International* Europos ir Vidurinės Azijos programos,
- *KISA* (Lygybė, parama ir kova su rasizmu),
- *Apanemi* (Lyčių lygybė),
- *Future Worlds Centre* („Ateities pasaulių centras“).

Baigdama vizitą delegacija surengė spaudos konferenciją. Apie vizitą buvo kalbama Kipro žiniasklaidoje.

2. Pagrindinė informacija

Kipras dėl savo unikalios geopolitinės padėties ir tapimo ES valstybe nare 2004 m. gegužės 1 d. per palyginti trumpą laiką tapo viena iš ES šalių, į kurias patenka daugiausia prieglobsčio prašytojų ir nelegalių imigrantų. Kipro prieglobsčio sistema tebėra nauja, nes Kipro valdžios institucijos tik 2002 m. sausio mėn. prisiėmė atsakomybę už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą. Anksčiau JTVPRK spręsdavo, kurie prieglobsčio prašytojai yra tikri pabėgėliai.

2007 m. Kipro vyriausybės kontroliuojamoje salos dalyje prieglobsčio prašymus pateikė 6 789 nauji prieglobsčio prašytojai. Atsižvelgiant į šalies gyventojų skaičių, tai prilygsta apie 600 000 naujų prašymų Jungtinėje Karalystėje arba 800 000 Vokietijoje. Nors tokie teoriniai palyginimai yra gana sąlyginiai, tačiau akivaizdu, kad Kipras patyrė ir toliau patiria didelių sunkumų. Daugybė nelegalių migrantų laiko Kiprą „tarpine stotele“ kelionėje į kitas ES valstybes nares.

Akivaizdu, kad įvairių specifinių problemų kelia jau vien tai, kiek daug nelegalių trečiųjų šalių piliečių kerta „žaliąją liniją“, skiriančią Turkijos okupuotas teritorijas nuo likusios šalies dalies. Tuo iš tiesų reikia rimtai susirūpinti. Į Kipro vyriausybės kontroliuojamas teritorijas tiesiogiai patenka mažiau nei 1 % visų prieglobsčio prašytojų ir nelegalių imigrantų – dauguma patenka į Kiprą kirtę „žaliąją liniją“.

Kitas spręstinas klausimas yra Kipre esančios vadinamosios Britanijos suverenios bazių teritorijos (angl. *Sovereign Base British Authorities* – SBA). Po Jungtinės Karalystės ir Kipro Vyriausybės derybų 2003 m. vasario mėn. šios šalys pasirašė Susitarimo memorandumą dėl Jungtinės Karalystės atsakomybės (prisiimamos per SBA administraciją) už nelegalius migrantus ir prieglobsčio prašytojus, tiesiogiai patenkančius į Kipro salą per suverenias bazių teritorijas.

Kipre veikia dviejų pagrindinių rūšių centrai:

- Keletas sulaikymo centrų, skirtų registruotiems ir neregistruotiems nelegaliems migrantams, laukiantiems, kol bus grąžinti ir išsiųsti iš šalies. Šiuo metu šiuose centruose gali gyventi iš viso 179 žmonės. Numatoma 2011 m. užbaigti įrengti naują sulaikymo centrą, kuriame bus galima apgyvendinti 300 žmonių. Kai užsieniečių sulaikymo centrai yra pilni, valdžios institucijos tiesiog liaujasi areštuoti naujus žmones.
- Vienas atviras priėmimo centras skirtas prieglobsčio prašytojams, laukiantiems, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl jų prašymų. Jame daugiausiai gali gyventi 120 asmenų.

Pabėgėlio statuso pripažinimo ir pabėgėlių apsaugos mastas Kipre
Žr. II priedą. Reikia pažymėti, kad JTVPRK nekyla klausimų dėl to, jog pabėgėliais pripažįstama nedaug asmenų.
Vis dėlto JTVPRK pabrėžia, kad tvarką galima tobulinti, todėl reiškia abejonių dėl šių metodų:

- Gavus rekomendaciją dėl pripažinimo ilgai (iki 3 metų) nepriimami galutiniai sprendimai;
- Sprendimai sudėtingais (paprastai galimo pripažinimo) atvejais vilkinami, todėl galutinai nepriimami per prideramą laikotarpį.

3. *Oficiali* atvykusiems prieglobsčio prašytojams taikoma tvarka

Kipre, kaip ir visose kitose ES valstybėse narėse, už prieglobsčio suteikimą atsako tik valstybė. Prieglobsčio prašymą iš esmės reikėtų pateikti iškart, kai tik asmuo patenka į šalį. Tačiau, pavyzdžiui, gatvėje sulaikytas asmuo vis dar gali pateikti prašymą suteikti prieglobstį.

Prieglobsčio tarnyba parengė informacinę brošiūrą prieglobsčio prašytojams (apie tai, kaip reikėtų prašyti suteikti pabėgėlio statusą, kaip gauti leidimą gyventi ar dirbti, išsami informacija apie pabėgėlių teises ir pareigas, apie tai, kas gali gauti valstybės paramą, taip pat informacija apie pokalbius, po kurių sprendžiama, ar reikia suteikti asmeniui pabėgėlio statusą). Prieglobsčio prašymo formos yra parengtos graikų, turkų, anglų, prancūzų, arabų, persų, serbų-kroatų ir rusų kalbomis. Jei nėra prašymo formos ta kalba, kuria moka skaityti arba rašyti prieglobsčio prašytoja(s), jis (ji) gali prašyti nemokamų vertimo žodžiu paslaugų. Jei prieglobsčio prašytoja(s) yra benamis (-ė), jis (ji) apie tai turėtų pranešti pareigūnui, kad būtų galima imtis priemonių jį (ją) apgyvendinti.

Po pokalbio su prieglobsčio prašytoju specialios kvalifikacijos pareigūnas pateikia Prieglobsčio tarnybai pranešimą ir vertinimą, o prieglobsčio prašytojui išduodamas vadinamasis „patvirtinimo raštas“ (liudijantis, kad jis (ji) yra pateikęs (-usi) prieglobsčio prašymą). Gavęs (-usi) patvirtinimo raštą, prieglobsčio prašytojas (-a) privalo pateikti prašymus užregistruoti jį (ją) užsieniečių registre ir išduoti leidimą laikinai gyventi šalyje (abi procedūros atliekamos nemokamai). Prieglobsčio prašytojas taip pat privalo per tris dienas nuo šio patvirtinimo rašto gavimo pasitikrinti sveikatą.

Jei priimamas teigiamas sprendimais, prieglobsčio prašytojui (-ai) išduodamas pripažinimo raštas, liudijantis jam (jai) suteiktą statusą (pabėgėlio statusą, papildomos apsaugos statusą arba leidimą gyventi dėl humanitarinių priežasčių). Jei priimamas neigiamas sprendimas, prieglobsčio prašytojui išduodamas raštas, kuriame paaiškinamos atmetimo priežastys, ir jis turi teisę per atmetimo rašte nurodytą terminą pateikti apeliaciją. Už prieglobsčio prašymų, kuriuos atmetė Prieglobsčio tarnyba, pakartotinį nagrinėjimą yra atsakinga Prašymų suteikti prieglobstį pakartotinio svarstymo įstaiga.

Kol priimamas galutinis sprendimas dėl prieglobsčio prašymo, prieglobsčio prašytojas turi teisę:

- teisėtai būti ir laisvai judėti Kipre;
- įsidarbinti žemdirbystės ir gyvulininkystės sektoriuje (tik po šešių mėnesių);
- pateikęs patvirtinimo raštą, gauti valstybės paramą per Socialinės globos ir rūpybos tarnybą. Socialinės globos ir rūpybos tarnyba gali nutarti pirmiausia skirti išmoką prieglobsčio prašytojo būtiniausioms reikmėms tenkinti, kol jo bus išsamiai nagrinėjamas jo socialinės paramos prašymas;
- naudotis nemokama medicinine priežiūra (teikiama atsižvelgiant į asmens metines pajamas);
- įgyti išsilavinimą (taikoma suaugusiųjų nelydimiems nepilnamečiams asmenims arba prieglobsčio prašytojų nepilnamečiams vaikams).

Pagal Pabėgėlių įstatymo 7 straipsnį leidžiama teismo sprendimu sulaikyti asmenį ne ilgiau kaip 32 dienoms tuo atveju, jei prieglobsčio prašytojas sunaikino arba išmetė savo kelionės ir (ar) tapatybės dokumentus arba naudojosi suklastotais dokumentais. Jei prašymą suteikti prieglobstį atmetė ir Prieglobsčio tarnyba, ir Prašymų suteikti prieglobstį pakartotinio svarstymo įstaiga, bei buvo priimtas įsakymas dėl išsiuntimo (deportavimo), toks asmuo taip pat gali būti sulaikytas. Pasibaigus 32 dienų terminui, prieglobsčio prašytojas paleidžiamas į laisvę.

Pagal Užsieniečių ir imigracijos įstatymą bei susijusią precedentų teisę asmenis taip pat galima sulaikyti priėmus įsakymus dėl jų išsiuntimo ir sulaikymo (juos priima Civilinės metrikacijos ir migracijos departamento direktorius). Toks įsakymas gali būti priimtas, jei asmuo prieš pateikdamas prieglobsčio prašymą buvo nelegalus imigrantas, kuriam buvo uždrausta grįžti į šalį, ir (ar) jei asmuo buvo nuteistas kalėti už kriminalinį nusikaltimą (ilgiau kaip 1 mėn.); vėliau toks asmuo laikomas „nepageidaujamu“ imigrantu. Priėmus įsakymą dėl išsiuntimo ir sulaikymo, asmuo gali būti sulaikytas neribotam laikui. Įsakymo dėl išsiuntimo vykdymas sustabdomas, kol bus gautas galutinis sprendimas dėl prieglobsčio prašymo. Įsakymas dėl išsiuntimo ir sulaikymo yra administracinis aktas, kurį galima apskųsti Kipro Respublikos Aukščiausiajam Teismui pateikus prašymą pagal *habeas corpus* ir (arba) pagal Konstitucijos 146 straipsnį. Sistemingos teisminės peržiūros Kipro teisinėje sistemoje nenumatomos.

4. Apsilankymas dviejuose uždaruose užsieniečių sulaikymo centruose (2008 m. gegužės 25 d.)

4.1. Famagustos užsieniečių sulaikymo centras Larnakoje

Famagustos užsieniečių sulaikymo centras yra vienas iš mažesnių sulaikymo centrų. Už jį yra atsakinga Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerija. Šis sulaikymo centras įkurtas policijos skyriaus pirmame aukšte. Jame gali gyventi ne daugiau kaip 22 žmonės. Vizito metu centre buvo sulaikyti 6 vyrai iš Sirijos, vienas iš Irano ir vienas iš Pakistano. Pastatas yra pasenęs, bet apsilankymo metu buvo švarus ir priimtinos būklės. Dėl gautų skundų ir visuomenės pasipiktinimo, kurį sukėlė prieš kelerius metus kilusios riaušės, sulaikytieji privalo būti pastato viduje ir negali laisvai judėti centrui priklausančioje lauko teritorijoje, nors šią supa spygliuotos vielos tvora. Kipro valdžios institucijos pažymėjo, kad jos ieško būdų pakeisti šią padėtį netolimoje ateityje. Kamerų durys nerakinamos visą parą. Kiekvienoje kameroje yra skambutis, kuriuo gali naudotis sulaikytieji, kai jiems ko nors reikia. Sulaikytiesiems prašant ir (ar) jei budintis pareigūnas arba pareigūnai mano, kad to reikia, gali būti suteiktos vertimo žodžiu paslaugos ar medicininė pagalba. Dokumentai, kuriose sulaikytiems asmenims paaiškintos jų teisės, buvo tinkamai parengti 7 kalbomis. Mažų mažiausiai vienas iš sulaikytų asmenų tvirtino gerai nežinąs, už ką jis buvo areštuotas ir sulaikytas. Jis teigė, kad sulaikymo metu jo prieglobsčio prašymas tebebuvęs svarstomas, ir nuo tada jo žmona ir vaikai (nesulaikyti) esą patiria didelių sunkumų netekę pragyvenimo šaltinio. Atrodo, kad daugeliu atvejų į šį centrą patenkantys sulaikytieji areštuojami po susidūrimo su teisėsauga, tuomet nustatoma, kad jie yra nelegalūs imigrantai, ir jiems tenka laukti, kol bus perkelti į kitą sulaikymo centrą, iš kurio bus grąžinti į savo šalį.

4.2. Aradipou policijos skyrius

Aradipou policijos skyrius yra netoli Famagustos užsieniečių sulaikymo centro, pakeliui iš Larnakos į Nikosiją. Šiame labai moderniame pastate policijos skyrius pradėjo veikti 2004 m. Šis skyrius yra visų pirma atsakingas už viešosios tvarkos palaikymą vietovėje. Be to, jame yra 8 kameros, kuriose paprastai laikomi įprasti įtariamieji nusikaltimais. Tačiau jei nelegalių migrantų sulaikymo centre pritrūksta vietos, tuomet, nukrypstant nuo bendros tvarkos, nelegalūs imigrantai perkeliami į Aradipou policijos skyrių. Tokiu atveju Kipro valdžios institucijos visomis išgalėmis stengiasi neįkurdinti nelegalių migrantų kartu su įprastais įtariamaisiais kriminalinėse bylose. Deja, to užtikrinti neįmanoma. Pastate galima įkurdinti daugiausia 16 žmonių. Vyrai ir moterys apgyvendinami atskirai. Laikomasi taisyklės, kad šiame centre nesulaikomos šeimos ir nepilnamečiai – jais pasirūpina socialinės globos ir rūpybos tarnybos. Vyresni nei 16 metų nepilnamečiai gali būti sulaikyti šiame centre tik padarę kriminalinį nusikaltimą.

5. Susitikimas su nevyriausybinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis (2008 m. gegužės 26 d.)

NVO pareiškė susirūpinimą dėl ribotų galimybių gauti prieglobstį. Jų tvirtinimu, šalyje vis labiau linkstama visus imigrantus iš pradžių laikyti nelegaliais. Prieglobsčio tarnybos parengta brošiūra, kurioje aiškinamos prieglobsčio prašytojo teisės, ir jos vertimai į kitas kalbas tikrai nėra taip gerai platinami ir lengvai gaunami, kaip turėtų būti. Taip pat institucijos buvo griežtai kritikuojamos dėl didžiulio sukauptų neišnagrinėtų prašymų ir apeliacijų skaičiaus. JTVPRK yra gavęs skundų dėl 2002 m. pateiktų prašymų, dėl kurių iki šiol nepriimtas sprendimas.

NVO teigimu, prieglobsčio prašymą pateikusio asmens galimybės pasinaudoti savo teisėmis, taip pat teise gauti valstybės paramą ar socialinės paramos išmokas ir ypač būstą, yra labai ribotos. Vienintelis Kipre veikiantis atviras priėmimo centras – Kofinou priėmimo centras – gali sutalpinti labai nedaug žmonių ir vieniši vyrai nepriimami. Tiesą sakant, tikimasi, kad prieglobsčio prašytojai patys susiras būstą ir pajamų šaltinius savo kasdienėms reikmėms tenkinti. Pasak NVO, Kipro valdžios institucijos taip pat sistemingai atsisako atsižvelgti į pažeidžiamų asmenų padėtį. Atrodo, kad atliekama nepakankamai (arba apskritai neatliekama) individualių vertinimų siekiant nustatyti asmenis, kuriems reikia skirti ypatingą dėmesį.

Ilgiausias administracinis sulaikymo terminas nėra numatytas Kipro įstatymuose. Nors valdžios institucijos teigia, kad laikosi taisyklės sulaikyti asmenį ne ilgiau kaip 6 mėnesiams, tačiau pasitaiko ir ilgalaikio sulaikymo atvejų (ilgiau kaip 24 mėnesius) – dažniausiai tada, kai prieglobsčio prašytojų, kurių prašymai dėl įvairių priežasčių buvo atmesti, negalima išsiųsti į jų kilmės arba tranzito šalį, ir (arba) kai prieglobsčio prašytojai yra atlikę bausmes už smulkius kriminalinius nusikaltimus (laukiant sprendimo dėl prieglobsčio suteikimo sustabdomas įsakymo dėl išsiuntimo vykdymas, tačiau vykdomas įsakymas dėl sulaikymo). Nebuvo įmanoma atsakyti į klausimus dėl sistemingų sulaikymo teisminių peržiūrų taikymo. Be to, kilo šiokių tokių ginčų dėl galimybės gauti teisinę pagalbą. Atrodo, kad tais atvejais, kai prieglobsčio prašytojas, kurio prašymas atmestas, neturi pakankamai lėšų sumokėti už teisininko paslaugas, jis negali pasinaudoti nemokama teisine pagalba.

Apskritai NVO gali palaikyti ryšius su prieglobsčio prašytojais ir sulaikytais asmenimis. Tačiau pasitaiko atvejų, kai policija trukdo palaikyti tokį ryšį. Skundai, kuriuos pateikė NVO – net Nepriklausomam skundų prieš policiją nagrinėjimo komitetui (įsteigtam 2004 m.) – buvo atmesti kaip „nepagrįsti“.

6. Susitikimas su administracijos komisare (ombudsmene) Eliana NICOLAOU (2008 m. gegužės 26 d.)

Nepriklausoma ombudsmeno institucija yra parašiusi daug pranešimų apie prieglobsčio prašytojų padėtį. Savo pranešimuose ombudsmenė ypač pabrėžė prieglobsčio prašymų nagrinėjimo ilgumą, labai ribotas galimybes naudotis medicininėmis ir socialinėmis paslaugomis, taip pat trečiųjų šalių piliečių sulaikymą priėmus įsakymą dėl jų išsiuntimo ir sulaikymo. Nors tebėra problemų, kurias būtina spręsti, tačiau ji nurodė, kad per kelerius pastaruosius metus buvo padaryta pažanga šioje srityje.

Ombudsmenė mano, kad vyriausybės sprendimas, kuriuo prieglobsčio prašytojams suteikta teisė įsidarbinti tik gyvulininkystės ir žemdirbystės sektoriuje, yra diskriminacinis ir neteisėtas, ir reikalauja, kad vyriausybė jį pakeistų.

7. Apsilankymas atvirame priėmimo centre (2008 m. gegužės 26 d.)

Kofinou priėmimo centras

Kofinou priėmimo centras yra vienintelis atviras pabėgėlių centras Kipre. Jis pradėjo veikti 2004 m. sausio mėn. ir yra 3 km nutolęs nuo Kofinou kaimo, pakeliui iš Nikosijos į Limasolį. Už Kofinou priėmimo centrą yra atsakinga Vidaus reikalų ministerija ir, konkrečiau, jos Prieglobsčio tarnyba. Kasdienio centro darbo organizavimu rūpinasi ir jam vadovauja Kofinou bendruomenės socialinė taryba.

Centrą sudaro 18 stačiakampio formos surenkamųjų gyvenamųjų blokų. Jame gali gyventi daugiausia 120 žmonių. Keturiuose blokuose įsikūrusi administracija, kituose keturiose įrengtos

bendrosios centro gyventojams skirtos erdvės ir du skirti sanitarinėms reikmėms. Likusiuose 8 blokuose įrengtos prieglobsčio prašytojų asmeninės gyvenamosios patalpos. Visuose blokuose veikia oro kondicionavimo įrenginiai. Vaikų žaidimų aikštelė neseniai buvo atnaujinta ir dabar toliau tobulinama. Šis centras teikia prieglobstį visų pirma šeimoms ir vienišoms moterims. Centrą maistu aprūpina vietinis viešojo maitinimo paslaugų teikėjas, atsižvelgdamas į centro gyventojų mitybos pageidavimus ir poreikius. Centre iš esmės yra tik būtiniausi patogumai, tačiau jis yra švarus, jo būklė atitinka normas. Rūpinamasi centro gyventojų laisvalaikiu. Tačiau reikia pabrėžti, kad šis centras nėra tinkamas gyventi ilgesnį laiką dėl jo materialinės infrastruktūros ir vietovės atokumo.

Kadangi šis centras yra atviras, jo gyventojams, turintiems reikiamus tapatybės dokumentus, suteikiama judėjimo laisvė. Centro gyventojai ir lankytojai atvykdami ir išvykdami privalo užsiregistruoti lankymo žurnale, taip siekiant užkirsti kelią prostitucijai. Tačiau nėra visuomeninio transporto tiesiai iš centro į didžiuosius Kipro miestus ir atgal. Centro gyventojams siūloma laukti autobuso tiksliai neapibrėžtoje kelio vietoje apie 2 km atstumu nuo centro. Jei ypatingu atveju reikia, kad autobusas sustotų prie pat centro (pavyzdžiui, dėl blogų oro sąlygų), centro darbuotojai apie tai praneša ir paprašo, kad maršrutiniai autobusai, kursuojantys maršrutu „Limasolis–Nikosija“, išsuktų iš greitkelio ir sustotų prie centro.

Kofinou priėmimo centre keletą programų dėsto Nikosijos universitetas. Šių Europos pabėgėlių fondo finansuojamų programų tikslai – pagerinti gyvenimo sąlygas centre, taikomas administracines procedūras ir teikiamas socialinės globos bei rūpybos ir psichologinės paramos paslaugas.

8. Apsilankymas trečiame uždarame užsieniečių sulaikymo centre (2008 m. gegužės 26 d.)

Užsieniečių sulaikymo centras 10 bloke (Nikosija)
Šis užsieniečių sulaikymo centras įrengtas Kipro sostinėje esančio centrinio šalies kalėjimo teritorijoje. Jis specialiai skirtas tiems sulaikytiesiems, kurie laukia, kol bus grąžinti ir išsiųsti iš šalies. Jame gali gyventi iki 80 žmonių. Už centrą yra atsakinga Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerija. Vizito metu centre gyveno apie 40 sulaikytųjų – įvairių tautybių vyrų. Centras turi du aukštus; kiekviename iš jų įrengti tik patys būtiniausi sanitariniai įrenginiai, tačiau apsilankymo metu jie buvo švarūs. Kiekvienoje kameroje gyvena po du sulaikytuosius. Centras visomis savo savybėmis primena įprastą kalėjimą, tačiau sulaikytiesiems dienomis leidžiama išeiti iš kamerų.

9. Susitikimas su vidaus reikalų ministru Neoklis SYLIKIOTIS bei Darbo ir socialinės apsaugos ministre Sotiroula CHARALAMBOUS (2008 m. gegužės 27 d.)

Ministras N. Sylikiotis svetingai priėmė delegaciją ir pareiškė, jog vertina tai, kad Parlamentas rūpinasi padėtimi valstybėse narėse ir tikrina, ar teisingai įgyvendinamos ES direktyvos.

Ministras pabrėžė ypatingą Kipro geografinę padėtį: *„Kipras jau ilgą laiką teikia prieglobstį užsieniečiams. Į šią salą atvyko labai daug žmonių. 2006 m. dauguma imigrantų buvo iš Libano, taip pat iš Palestinos, Sirijos ir Irako. Kipras kontroliuoja šią padėtį ir per jį perduodama humanitarinė pagalba tiems, kuriems jos reikia.“*. Ministras teigė, kad didelių problemų kelia ne tik geografinė padėtis, bet ir Turkijos okupacija. *„Šiaurinė salos dalis yra tarsi didelė „juodoji*

skylė“ – ja naudojasi daugybė nelegalių imigrantų, ieškančių kelių į Kipro vyriausybės kontroliuojamą salos dalį.“ Ministras dar kartą paaiškino, kad daugiau kaip 180 km besitęsianti „žalioji linija“ yra *„ne valstybės siena, o demarkacinė linija“*. Todėl būtina derinti griežtesnę kontrolę su pastangomis, kiek tik įmanoma, sudaryti sąlygas naudotis laisvo asmenų judėjimo per šią liniją teise, visapusiškai laikantis ES Žaliosios linijos reglamento.

Ministras pripažino, kad ne visos su prieglobsčiu ir migracija susijusios procedūros veikia nepriekaištingai. Jis pabrėžė, kad bendradarbiaujama su NVO: *„Jų kritika remiamės tobulindami politiką ir jos įgyvendinimą.“* Šiuo metu Kipre yra pateikta 8 000 prieglobsčio prašymų, dėl kurių sprendimai dar nepriimti. Ministras nurodė, kad viena iš pagrindinių tokio vilkinimo priežasčių yra ilgas prašymų nagrinėjimo laikotarpis, ir pripažino, kad susijusioms tarnyboms reikėtų daugiau kvalifikuotų darbuotojų ir tinkamos įrangos. Nors kai kurios valstybės narės labai padeda Kiprui spręsti problemas, tačiau Kipras norėtų, kad tarp ES valstybių narių būtų daugiau solidarumo.

Per pirmuosius 2008 m. mėnesius buvo pateikti 1 292 nauji prieglobsčio prašymai ir priimti 1 757 sprendimai (taip pat žr. II priedą). 6 prieglobsčio prašytojams buvo suteiktas pabėgėlio statusas, 40 suteiktas laikinas leidimas gyventi šalyje dėl humanitarinių priežasčių. Buvo atmesti 795 prašymai ir užbaigtos 936 bylos (nes atitinkamas prieglobsčio prašytojas išvyko iš šalies arba pabėgo).

Ministras teigė, jog valdžios institucijos pritaria, kad būtų įrengtos naujos priėmimo vietos arčiau miesto vietovių, siekiant, kad prieglobsčio prašytojai nebūtų atskirti nuo visuomenės. Šiais metais Kipras perkelia Direktyvą 2005/85 į nacionalinę teisę. Ministerija įsteigė nepriklausomą tarnybą, kuri tirs visų ES solidarumo fondų teikiamas galimybes, siekdama, kad būtų galima kuo veiksmingiau pasinaudoti šių fondų lėšomis.

Ministras minėjo, kad vyriausybė labai neseniai nutarė taikyti taisyklę, jog asmuo negali būti sulaikytas ilgiau kaip 6 mėnesiams. Taip pat numatoma įrengti naujus sulaikymo centrus, kuriuose būtų geresnės gyvenimo sąlygos. Kalbėdamas apie galimybes naudotis nemokamomis teisinėmis konsultacijomis ir pagalba, ministras pripažino, kad NVO teikiamos teisinės pagalbos nepakanka.

Ministrė S. Charalambous teigė, kad vyksta nuolatinis dialogas su JTVPRK ir kad ji bando gerinti dialogą su kitomis NVO. Ministrė taip pat pabrėžė, jog ji siekia, kad prieglobsčio prašytojai turėtų teisę įsidarbinti daugiau sektorių. Šiuo metu, atsižvelgiant į darbo rinkos sąlygas, jiems leidžiama dirbti tik gyvulininkystės ir žemdirbystės sektoriuose. Kolektyvinė sutartis (taikoma ne tik prieglobsčio prašytojams, bet ir visiems darbuotojams) tarp profesinių sąjungų ir žemės ūkio asociacijų kritikuojama kaip netenkinanti lūkesčių; šiuo metu vyksta derybos dėl naujos sutarties. Šiuo metu Kipre nėra nustatyto minimalaus darbo užmokesčio, tačiau yra nustatyti keleto profesijų minimalus darbo užmokestis. Pasak ministrės, ateityje prireikus gali būti nustatytas ir kitų profesijų atstovų minimalus darbo užmokestis.

11. Išvados ir prašymai suteikti (papildomos) informacijos

- **Šiuo metu Kipro gebėjimas priimti prieglobsčio prašytojus yra ribotas.** Kofinou centras yra vienintelis prieglobsčio prašytojų, neturinčių gyvenamosios vietos Kipre, priėmimo centras. Šis centras gali priimti daugiausia 120 žmonių, jame pirmiausia apgyvendinamos šeimos ir moterys. Kipro valdžios institucijų prašoma patvirtinti, ar jos tikrai ketina:

- padidinti Kofinou centro priėmimo galimybes – pastatyti dar bent 9 papildomus gyvenamuosius blokus. Jei taip, nurodykite, kada tiksliai ketinate tai padaryti;
- pagerinti galimybes naudotis visuomeniniu transportu;
- spręsti nepakankamų vienišų vyrų skubaus apgyvendinimo galimybių problemą. Jei neketinate jos spręsti, paaiškinkite, kodėl.
- pastatyti dar vieną reikalavimus atitinkantį priėmimo centrą (tinkamą gyventi ir ilgą laiką) ne tokioje atokioje vietovėje. Jei taip, nurodykite, kada tiksliai ketinate tai padaryti.

- **Visos NVO tvirtino, kad atliekama nepakankamai (arba apskritai neatliekama) individualių vertinimų siekiant nustatyti asmenis, kuriems reikia skirti ypatingą dėmesį.** Tuo tarpu Kipro valdžios institucijos paaiškino, kad asmenis, kuriems reikia skirti ypatingą dėmesį, visų pirma nustato Socialinės globos ir rūpybos tarnyba, į kurią dauguma prieglobsčio prašytojų kreipiasi netrukus po prašymo pateikimo. Tokie ypatingi poreikiai taip pat *gali būti* nustatyti pokalbio metu. Konkrečiais atvejais, kai prieglobsčio prašo suaugusiųjų nelydimi nepilnamečiai asmenys, Imigracijos policija apie tai informuoja Prieglobsčio tarnybą. Ši savo ruožtu nedelsdama praneša Socialinės globos ir rūpybos tarnybai, kuri perima nepilnamečio globą. Kankinimų aukos, nustatytos ir (ar) apie tai pranešusios pokalbio metu arba anksčiau socialiniam darbuotojui, nedelsiant siunčiamos į Kankinimų aukų reabilitacijos skyrių. Be to, Kipro valdžios institucijos paaiškino, kad Prieglobsčio tarnyba vykdo ERF bendrai finansuojamą projektą dėl socialinės ir psichologinės pagalbos teikimo prieglobsčio prašytojams. Šį projektą įgyvendina NVO. Be minėtų dalykų, Kipro valdžios institucijų prašoma patvirtinti, ar šiuo metu yra taikomos konkrečios gairės dėl individualių vertinimų (ypač siekiant nustatyti konkrečius asmenis, kuriems reikia skirti ypatingą dėmesį). Jei taip, tai ar šios gairės yra skelbiamos visuomenei?

- **Prieglobsčio tarnybos parengta informacinė brošiūra, kurioje aiškinamos prieglobsčio prašytojo teisės, ir jos vertimai į kitas kalbas nėra taip gerai platinami ir lengvai gaunami, kaip turėtų būti.** Kipro valdžios institucijų prašoma pranešti, ar jos ketina gerinti brošiūrų platinimą ir galimybes jas gauti. Jei taip, institucijų prašoma nurodyti, kada ir kaip jos ketina tai daryti.

- **Atrodo, kad yra sunku pasinaudoti valstybės parama ir socialinėmis išmokomis.** Kipro valdžios institucijų prašoma pateikti naujausius statistinius duomenis ir paaiškinimą, kiek prieglobsčio prašytojų iš tiesų pasinaudoja teise reguliariai gauti valstybės paramą. Remiantis NVO atliktomis 2007 m. statistinių duomenų analizėmis, daugiau kaip 95 % prieglobsčio prašytojų nedirba tose srityse, kuriose jiems leidžiama dirbti pagal dabartinę darbo politiką, ir negauna valstybės pašalpos.

- **Šiuo metu prieglobsčio prašytojams dėl darbo rinkos priežasčių suteikta teisė dirbti tik gyvulininkystės ir žemdirbystės sektoriuose.** Darbo ir socialinės apsaugos ministrė pabrėžė, kad palankiai vertinama galimybė suteikti teisę įsidarbinti ir kituose sektoriuose. Kipro valdžios institucijų prašoma nurodyti, ar (ir kada) jos ketina panaikinti (kai kuriuos) apribojimus.

- **Prieglobsčio prašymų nagrinėjimas yra ilgas procesas; kaupiasi nenagrinėti prašymai.** Remiantis naujausia informacija, Prieglobsčio tarnyboje neseniai paskirti 4 papildomi pareigūnai, nagrinėsiantys prieglobsčio prašymus. Taip pat birželio mėn. Prieglobsčio tarnybos personalas (5 bylų tyrėjai ir 1 sekretorius) perkelti į Nikosijos imigracijos biurą, siekiant vietoje nagrinėti prieglobsčio prašymus. Apskritai Prieglobsčio tarnybos pareigūnai dirba viršvalandžius, stengdamiesi kuo greičiau išnagrinėti visus prieglobsčio prašymus. Kipro valdžios institucijų prašoma pateikti *sistemingus* (netolimos) ateities planus, kaip bus siekiama laiku nagrinėti prieglobsčio prašymus ir atlikti susikaupusius darbus (bei išvengti naujų neatliktų darbų kaupimosi).

- **Sulaikymas priėmus teismo sprendimą arba įsakymą dėl išsiuntimo ir sulaikymo.** Kipro valdžios institucijų prašoma:
    - pateikti statistinius duomenis apie tai, kokią procentinę dalį sudaro sulaikytieji pagal teismo sprendimą ir sulaikytieji priėmus įsakymą dėl jų išsiuntimo bei sulaikymo;
    - paaiškinti paleisto į laisvę asmens statusą (pavyzdžiui, kai baigiasi sulaikymo pagal teismo sprendimą terminas, tačiau pats klausimas nėra išspręstas);
    - nurodyti, ar sulaikymas taikomas kaip kraštutinė priemonė ir ar yra numatytos kitos pakankamos, bet mažiau prievarta grindžiamos priemonės;
    - paaiškinti, ar priėmus sprendimą dėl išsiuntimo numatomas laikotarpis, per kurį asmuo gali išvykti iš šalies savo noru;
    - patvirtinti, kad yra nustatytas ilgiausias sulaikymo laikotarpis (6 mėn.) tais atvejais, kai asmenys sulaikomi priėmus įsakymą dėl išsiuntimo ir sulaikymo;
    - nurodyti, ar planuojama pradėti sistemingas sprendimų dėl sulaikymo peržiūras, kurias atliktų teismo institucija.

- **Ribotos galimybės gauti teisinę pagalbą.** Didelių rūpesčių kelia tai, kad nėra galimybių gauti nemokamą teisinę pagalbą *ne* baudžiamosiose bylose, nes dėl to sulaikyti asmenys, neturintys pakankamai lėšų sumokėti už teisinę pagalbą, neturi galimybės gintis. Kipro valdžios institucijos nurodė, kad šiuo metu, perkeliant į nacionalinę teisę Prieglobsčio tvarkos direktyvą 2005/85/EB, svarstoma galimybė teikti nemokamą teisinę pagalbą ne baudžiamosiose bylose. Kipro valdžios institucijų prašoma pranešti apie šio svarstymo rezultatą ir galimus sprendimus.

12. Pareiškimas Tarybai ir Europos Komisijai

Kipras tapo Europos Sąjungos valstybe nare, Kipro Respublikos Vyriausybė veiksmingai kontroliuoja teritoriją iki žaliosios linijos, o *acquis communautaire* taikymas į šiaurę nuo žaliosios linijos yra sustabdytas pagal 2003 m. Stojimo akto protokolą Nr. 10. Dėl žaliosios linijos kyla labai rimtų problemų, susijusių su nelegalia imigracija.

Taryba ir Komisija turėtų svarstyti šią problemą tebevykstančiose derybose dėl Turkijos narystės ES. Turkija turėtų prisiimti savo atsakomybės dalį, nes dėl šios problemos poveikio Kipro vyriausybės kontroliuojamoms salos dalims demografinė, politinė ir finansinė padėtis greitai taps nebekontroliuojama.

Be jau minėtų dalykų, apskritai reikia pažymėti, kad per pastaruosius 18 mėnesių nebuvo pasiekta jokios pažangos derybose dėl dvišalio darbo susitarimo tarp Turkijos ir *Frontex* (Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros). Tokia padėtis yra visiškai nepriimtina. Turkija ir ES turi nedelsdamos

susitarti dėl būtinybės skubiai ir glaudžiai bendradarbiauti šioje srityje.

I PRIEDAS

Europos Parlamento
Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto
delegacijos vizitas Kipre
2008 m. gegužės 25–27 d.

PROGRAMA

2008 m. gegužės 25 d., sekmadienis

14:55 Atvykimas į Larnaką (Kipras).

16:30 – 17:30 Apsilankymas Famagustos užsieniečių sulaikymo centre Larnakoje.

17:30 – 18:00 Apsilankymas Aradipou policijos skyriuje.

18:00 – 19:00 Kelionė autobusu iš Larnakos į viešbutį Nikosijoje.

2008 m. gegužės 26 d., pirmadienis

08:30 – 9:00 Kelionė iš viešbučio į Europos Parlamento biurą Nikosijoje.

9:00 – 10:00 **Susitikimas su JTVPRK** ir **nevyriausybinėmis organizacijomis** (Europos Parlamento biure).

10:00 – 11:00 **Susitikimas su administracijos komisare (ombudsmene) Eliana NICOLAOU** (Europos Parlamento biure).

11:00 – 11:45 Kelionė į Kofinou.

11:45 – 13:15 **Apsilankymas Kofinou pabėgėlių priėmimo centre.**

Taip pat dalyvavo Vidaus reikalų ministerijos Prieglobsčio tarnybos atstovai Sotos Ktoris, Natasa Andreou ir Kakia Demetriou bei Vidaus reikalų ministerijos atstovė A. Papageorgiou.

13:15 – 13:40 Kelionė į restoraną „Kalymnos“.

13:40 – 15:30 Pietūs.

15:30 – 16:30 Kelionė į užsieniečių sulaikymo centrą centrinio kalėjimo 10 bloke (Nikosija).

16:30 – 18:00 **Apsilankymas užsieniečių sulaikymo centre, esančiame centrinio kalėjimo 10 bloke (Nikosija).**

18:00 – 18:15 Kelionė į viešbutį.

2008 m. gegužės 27 d., antradienis

8:30 – 9:00 Kelionė į Vidaus reikalų ministeriją.

9:00 – 10:30 **Susitikimas su vidaus reikalų ministru Neoklis SYLIKIOTIS bei darbo ir socialinės apsaugos ministre Sotiroula CHARALAMBOUS, taip pat su Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos atstovais.**

Taip pat dalyvavo: Vidaus reikalų ministerijos Civilinės metrikacijos ir migracijos departamento direktorė Anny Shakalli; Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento generalinio komisaro pavaduotoja Marianna Frantzi; Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento Užsieniečių ir imigracijos skyriaus vedėjas Emilios Lambrou; Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento vyresnioji inspektorė Kyriaki Lambrianidou; Teisingumo ir viešosios tvarkos ministerijos Policijos departamento inspektorius A. Leonidou; Vidaus reikalų ministerijos Prieglobsčio tarnybos administracijos pareigūnas Sotos Ktoris; Vidaus reikalų ministerijos Prieglobsčio tarnybos administracijos pareigūnės Natasa Andreou ir (ar) Kakia Demetriou; Vidaus reikalų ministerijos administracijos pareigūnas Andreas Constantinou; Vidaus reikalų ministerijos administracijos pareigūnė Agni Papageorgiou.

10:30 – 10:45 Kelionė į Europos Parlamento biurą.

10:45 – 11:30 **Spaudos konferencija Europos Parlamento biure.**

11:30 – 11:45 Kelionė į viešbutį.

11:45 – 14:00 Pietūs.

14:00 – 15:00 Kelionė į Larnakos tarptautinį oro uostą.

16:00 – 21:30 Skrydis į Briuselį.

Europos Parlamento
Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto
delegacijos vizitas Kipre
2008 m. gegužės 25–27 d.

DALYVIŲ SĄRAŠAS

Europos Parlamento nariai

Martine ROURE (PES) (delegacijos pirmininkė)
Jeanine HENNIS-PLASSCHAERT (ALDE) (pranešėja)

Jean LAMBERT (Greens/EFA)

Adamos ADAMOU (GUE/NGL) (*hors quota*)
Panayiotis DEMETRIOU (EPP-ED) (*hors quota*)
Ioannis KASOULIDES (EPP-ED) (*hors quota*)
Marios MATSAKIS (ALDE) (*hors quota*)

Europos Parlamento narių padėjėjai

Pauline CHAIGNE (Martine ROURE padėjėja)
Nanda KELLY (Jeanine HENNIS-PLASSCHAERT padėjėja)
Emilie MIRDJANIAN (Roselyne LEFRANCOIS padėjėja)

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto patarėjai politikos klausimais

Stavroula KALOPSIDIOTOU (GUE/NGL)
Annie LEMARCHAL (PES)
Anders RASMUSSEN (ALDE)
Christine SIDENIUS (Greens/EFA)
Chiara TAMBURINI (GUE/NGL)

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto sekretoriatas

Ana DUMITRACHE
Cristina RODRIGUES

Europos Parlamento biuras Nikosijoje

Tasos GEORGIOU (EP biuro vadovas)

Vertėjai žodžiu

EL, EN, FR, DE, IT – 6 asmenys.

II PRIEDAS

	2008 m.*		2007 m.		2006 m.		2005 m.		2004 m.		2003 m.		2002 m.		Iš viso	
	prašymai	asmenys	praš.	asm.	praš.	asm.	praš.	asm.	praš.	asm.	praš.	asm.	praš.	asm.	**praš.**	**asm.**
Pateikta prašymų	1862	2013	5905	6789	4286	4545	7291	7746	9285	9872	4032	4407	839	952	**33500**	**40610**
Priimta sprendimų	**2840**	**2995**	**6749**	**7184**	**5295**	**5601**	**5499**	**5804**	**4998**	**5345**	**404**	**411**	**126**	**143**	**23071**	**27483**
a) Prieglobsčio prašytojai, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas	8	18	15	36	19	37	16	41	15	30	0	0	0	0	**73**	**162**
b) Leidimas gyventi dėl humanitarinių priežasčių (įskaitant papildomos apsaugos statusą)	41	90	115	191	85	151	50	122	26	56	10	10	0	0	**327**	**620**
c) Atmesta prašymų	1309	1374	2123	2316	1674	1779	2988	3133	2504	2734	267	274	126	143	**10991**	**11753**
d) Užbaigta bylų	1482	1513	4496	4641	3517	3634	2445	2508	2453	2525	127	127	0	0	**14520**	**14948**
Nebaigta bylų	7589	8841	8567	9823	9411	10218	10420	11274	8628	9332	4341	4805	713	809		

**Iki 2008 06 30*